

ИЗРАДА СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ ПАРК ПРИРОДЕ „ГОЛИЈА“

Биљана Крстески

Завод за заштиту природе Србије

Студеница, 21.12.2018. год.

ГОЛИЈА

Голија је највиша планина југозападне Србије (1833 m н.в.), пружа се у дужини од 32 km у облику положеног латиничног слова С. По лепоти и разноврсности пејзажа, као и очуваности изворних природних и културних вредности, једна је од најпривлачнијих планина у Србији. Одликује се богатством воде. У густој речној мрежи издвајају се Голијска река, Студеница и Љутска река. Значајно богатство воде, као и веће количине падавина омогућиле су опстанак разноврсног живог света. Голију краси пространство шумског покривача. Нарочито су заступљене букове шуме, мешовите лишћарско - четинарске шуме и чисте смрчеве шуме. Неки делови ових шума имају карактер прашуме. Јужне планинске стране планине као и подгорине обрасле су пространим ливадама и пашњацима. У смрчевом појасу очувале су се тресаве, као специфични и осетљиви екосистеми.

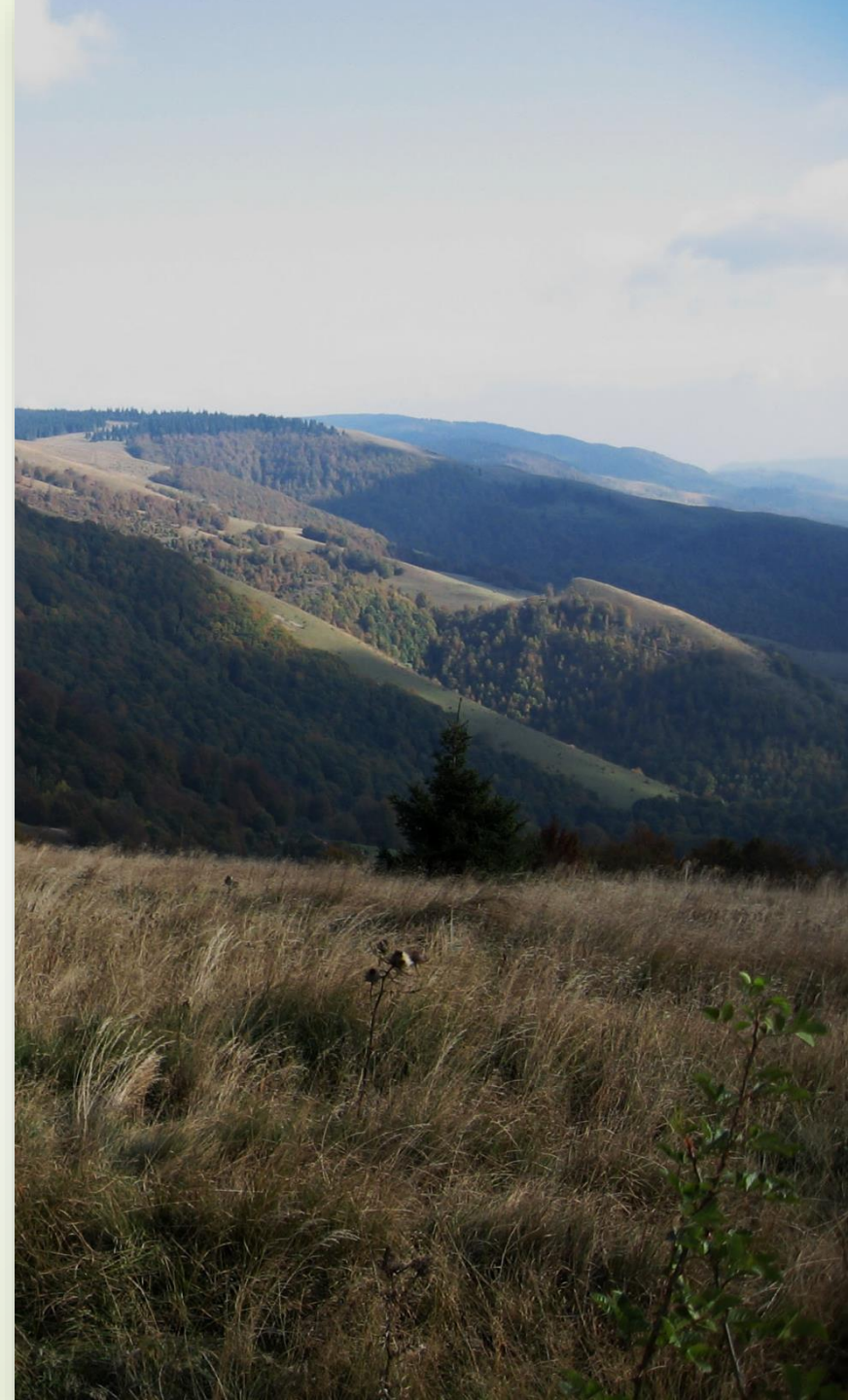
Предео природног добра избраздан је дубоким речним долинама, између којих су узвишења различитог облика и величине. Она су засечена серијом површи, тераса и подова, тако да простор даје утисак ступњевите пластике. Слив Моравице и Студенице са својим многобројним притокама су главни носиоци геоморфоошких процеса и облика рељефа.

У погледу висинског рашчлањавања природног добра, издвајају се зоне од 500-1000 m, зона од 1000-1500 m и зона преко 1500 m.

Планина Голија је једна од неколико планина Србије на којој су евидентиране глацијалне појаве.

- Г Литолошке јединице различите како по генези тако и по
- Е старости.
- О Западни део природног добра изграђен је највећим делом од
- Л различитих шкриљаца, палеозојске старости.
- О Источни део много сложеније грађе и изграђен је од
- Г различитих литолошких јединица (седиментних,
- И метаморфних и магматских стена) старости од палеозоика
- Ј до терцијара.
- А

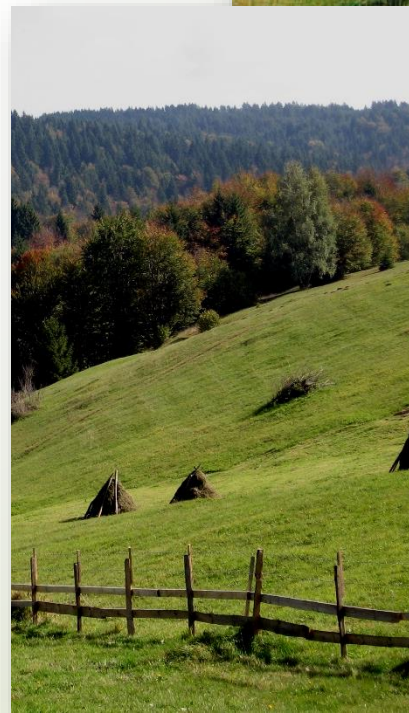
Р
Е
Љ
Е
Ф

- Голија је хидролошко чвориште од којег се разилазе неколико већих река: Голијска Моравица, Студеница, Црна Река, Изубра.
- На подручју Парка регистровано је близу 100 извора што вероватно представља само половину постојећих.
- Поред поменутих речних сливова треба навести да на Голији постоји неколико сталних језера као што су Дајићко, Кошанинова језера, Округлица и језеро Тресава и више мањих тресетишта.

З Земљишта на силикатним стенама
Е Земљишта на кречњацима
М Мочварна и тресетна земљишта
Љ
И
Ш
Т
Е

В О Д Е

ВЕГЕТАЦИЈА

- На вертикалном профилу Голије од 415 – 1833 m н.в., односно од брдског до субалпијског појаса развијен је:
- ✓ Појас храстових шума: Шуме цера, Шуме китњака и цера, Шуме китњака
- ✓ Појас букових шума
- ✓ Појас мешовитих лишћарско-листопадних и четинарских шума.
- Ботанички значајна подручја на Голији чине очуване лишћарске и лишћарско четинарске шуме прашумског типа, као и шуме четинара, посебно субалпијске смрче.
- Ендемизам и реликтност је заступљена у шумским заједницама које гради планински јавор (*Acer heldreichii*), ендемична и реликтна врста која представља у ботаничком погледу симбол планине.
- Присутан је 51 флорни елеменат.

ФЛОРА

- Флористички биодиверзитет Голије се састоји од преко 900 таксона, што указује на богатство специјског, екосистемског и генетског диверзитета света биљака, гљива и лишајева.
- 729 васкуларних биљака,
- 40 врста маховине,
- 117 врста и варијетета алги
- 7 врста лишајева - Lichenes
- 75 врста гљива.

РЕЛИКТИ

Голија заједно са планином Тара, представља рефугијум терцијарне флоре код нас, па самим тим добија на значају као центар генетске, специјске и екосистемске разноврсности на Балкану и Европи.

Планински јавор - *Acer heldreichii*, Пихлеров звончић - *Asyneuma trichocalicinum*, Сива режуха - *Cardamine glauca*, Длакави здравац - *Geranium villosum*, Зечија стопа - *Geum molle*, Бршљен - *Hedera helix*, Зеленика - *Ilex aquifolium*, Црни граб - *Ostrya carpinifolia*, Панчићева бедрица - *Pancicia serbica*, Шумска љубичица - *Viola silvestris*, Павловац - *Aremonia agrimoinoides*, Горска суручица - *Aruncus silvestre*, Копитњак - *Asarum europaeum*

ЕНДЕМИТИ

Марграфијева жутеница - *Allysum markgrafi*

Јанхенова жутеница - *Alyssum jancheni*

Љубичица - *Viola elegantula*

Адамовићева дивизма - *Verbascum adamovicii*

Панчићева бедрица - *Pancicia serbica*

Адамовићева мајчина душица - *Thymus adamovićii*

Планински јавор - *Acer heldreichii*

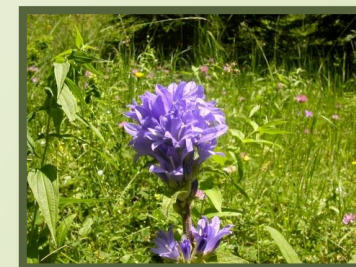
Кохов велмун - *Gentiana kochiana*

Брукенталија - *Bruckenthalia spiculifolia*

ПРИРОДНЕ РЕТКОСТИ

Планински јавор - *Acer heldreichii*, Зеленика, божиковина - *Ilex aquifolium*, Шумски љиљан - *Lilium martagon*, Срцаст чопотац - *Listera cordata*, Пречица - *Lycopodium clavatum*, Каћунак смрдљиви - *Orchis coriophora*, Округлолисна крушчица - *Pirola rotundifolia*, Пискавац - *Succisa pratensis*

ОРНИТОФАУНА

130 врста, процена на 180 врста

најбројније популације зебе, црноглаве грмуше, црвендаћа, кос...

Сури орао, Сиви соко, Орао змијар, Лештарка, Велики тетреб, Шумска шљука, Планински детлић, Кос огрличар, Пузгавац, Лешњикара

ФАУНА СИСАРА

22 врсте: медвед, алпска ровчица, јеж, кртица, видра, лисица, ласица, дивља свиња, шарени твор, вук, слепи мишеви ...

ВОДОЗЕМЦИ И ГМИЗАВЦИ

19 врста *водоземца* (шарени даждевњак, алпски мрмољак, мрмољак, обична крастача, зелена крастача) и *гмизаваца* (смук, смукуља, белоушка, речна змија, поскос)

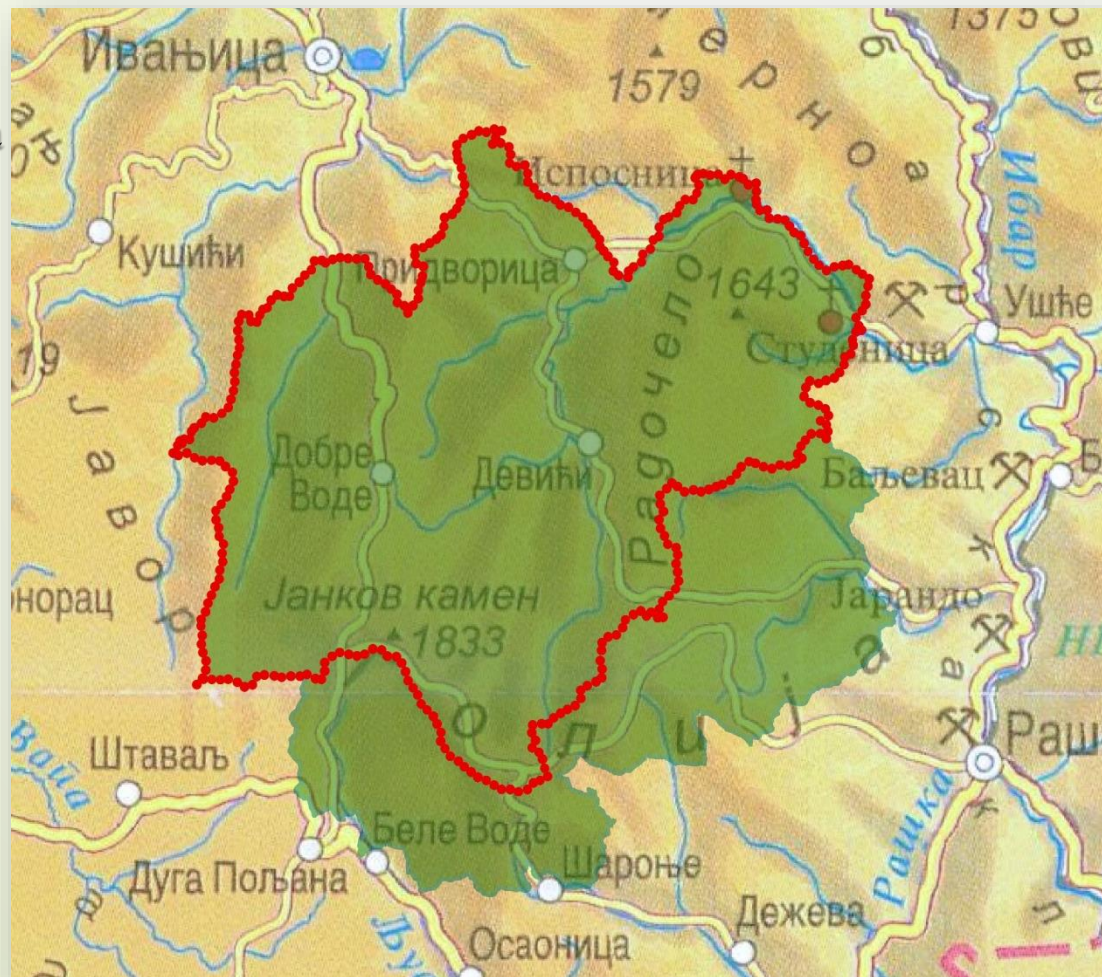
К И В
У С Р
Л Т Е
Т О Д
У Р Н
Р И С
Н Ј О
О С Т
К И
Е

ПАРК ПРИРОДЕ ГОЛИЈА

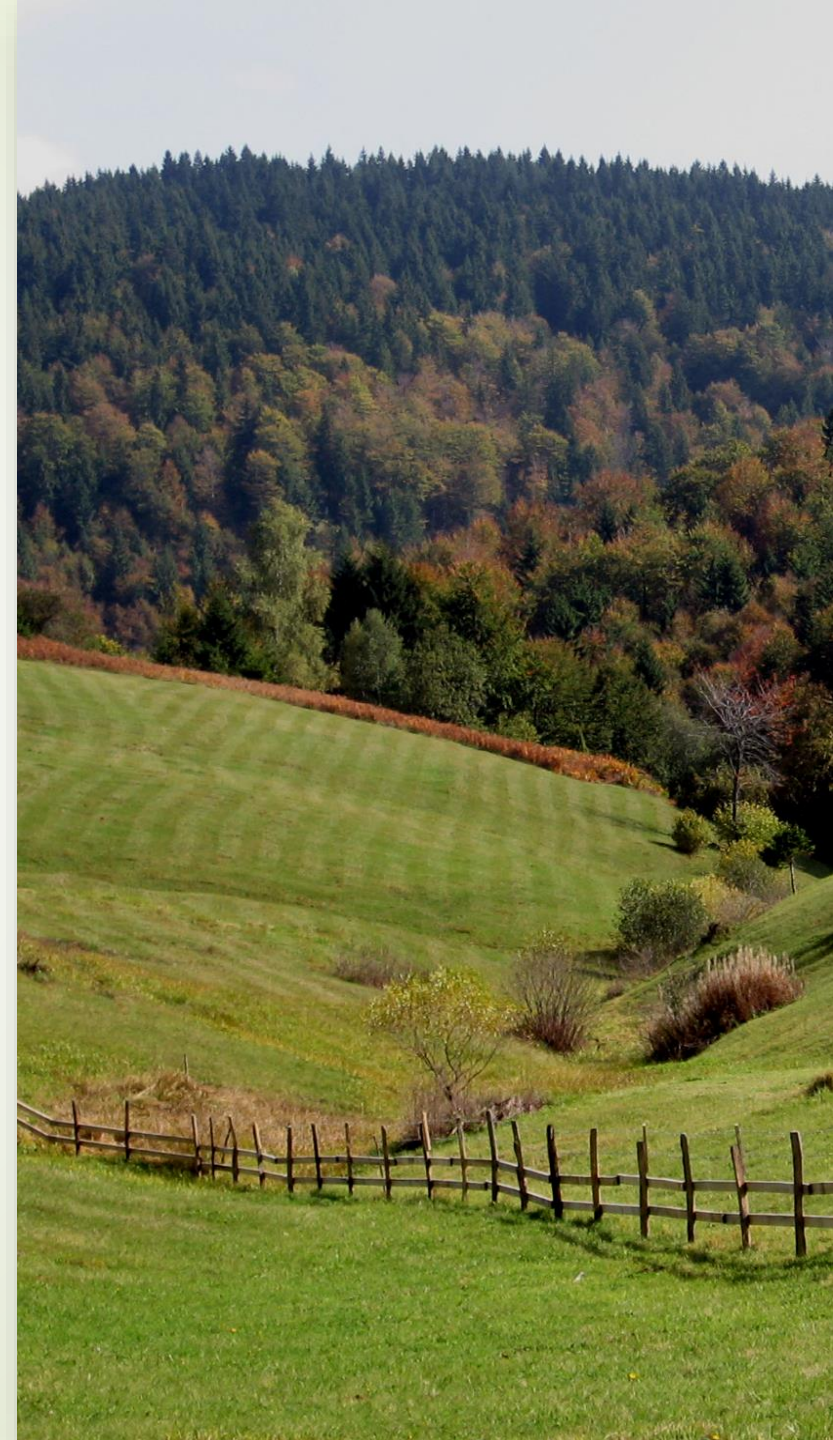
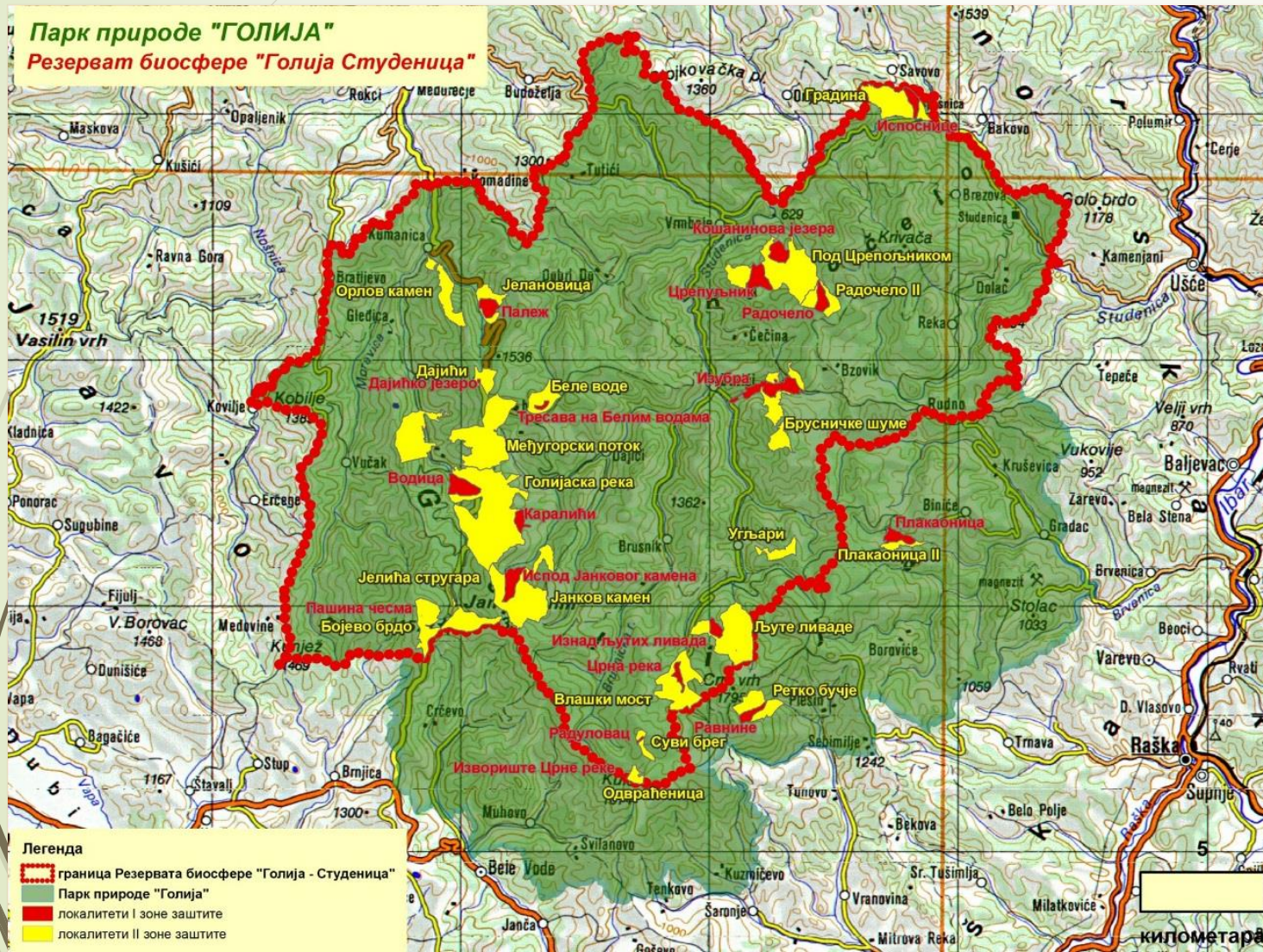
- Голија је 2001. Уредбом проглашена за парк природе
- I категорије као природно добро од изузетног значаја
- Обухвата територије

Ивањица, Краљева, Рашка
Нови Пазар и Сјеница

- 75.183,00 ha
- I степен – 553,80 ha (0,74 %) – 18 локалитета
- II степен – 3.883,10 ha (5,16 %) – 20 локалитета
- III степен – 70,746.10 ha (94,1 %)

П
О
В
Р
Ш
И
Н
А

ЛОКАЛИТЕТИ СА РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ I СТЕПЕНА

1. Испод Јанковог Камена,
2. Пашина чесма,
3. Каралићи,
4. Водица,
5. Тресава на Белим водама,
6. Дајићско језеро,
7. Палеж,
8. Испоснице,
9. Кошанинова језера,
10. Црепуљник,
11. Радочело,
12. Изубра,
13. Плакаоница,
14. Равнине,
15. Изнад Љутих Ливада,
16. Црна река,
17. Радуловац,
18. Извориште Црне Реке

ЛОКАЛИТЕТИ СА РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ II СТЕПЕНА

1. Јанков Камен,
2. Бојево Брдо,
3. Јелића стругара,
4. Голијска река,
5. Међугорски поток,
6. Беле воде,
7. Дајићи,
8. Јеленовица,
9. Орлов камен,
10. Градина,
11. Под Црепуљником,
12. Радочело II,
13. Брусничке шуме,
14. Плакаоница II,
15. Ретко бучје,
16. Угљаре,
17. Љуте ливаде,
18. Влашки мост.

2000 ➡ Истраживања

2001 ➡ Уредба

2005-2007 ➡ Усаглашавање

2007 ➡ Нови предлог

РЕЗЕРВАТИ БИОСФЕРЕ

- Настали као визионарска идеја усаглашавања заштите природе и одрживог коришћења и развоја (1971.године).
- Иницирани путем UNESCO-вог програма Човек и биосфера 1974. године. Први резервати формирану су 1976. год.
- Резервати биосфере представљају копнена и обалска/морска подручја, или комбинацију истих, међународно препознатих од стране UNESCO-вог програма Човек и биосфера (MAB).
- До сада у свету проглашено 669 резервата биосфере у 120 земаља.

РЕЗЕРВАТ БИОСФЕРЕ „ГОЛИЈА – СТУДЕНИЦА“

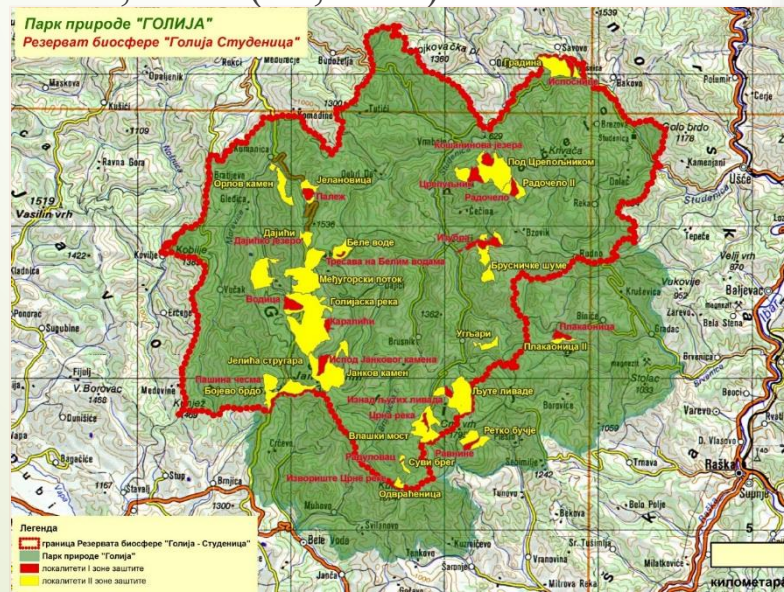
- Први резерват биосфере у Србији и део је UNESCO светске мреже резервата биосфере.
- 2001. проглашен – 53.804 ha
- централно подручје 496, 60 ha (0,93 %)
- заштитна зона 3.661,50 ha (6,81 %)
- прелазно подручје 49.645,90 ha (92,26 %)

2011. Периодични извештај

2015. Периодични извештај

2016. Експерт

2016. Извештај по примедбама

ПЛАНОВИ

- У току 2018. године обављена су три теренска изласка
- Програмом рада Завода за 2019. годину планира се излазак на терен и завршетак/израда Студије заштите Парка природе „Голија“ са коригованим режимима, са предлогом дозвољених и забрањених активности сагласно са Законом о заштити природе
- Спровођење поступка јавног увида заинтересованих страна у Студију заштите Парка природе „Голија“ и Предлог уредбе изменама и допунама уредбе о заштити Парка
- Доношење акта

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

